

Ministerul Educației Republicii Moldova
Colegiul „Alexei Mateevici” Chișinău

Aprob
Directorul Colegiului
„Alexei Mateevici” Chișinău
Bercu Victoria
2017

Bercu

Curriculum modular
S.04.O.027 Psihologia vârștelor I

Specialitatea 92310 Asistență socială
Calificarea Lucrător social

Chișinău 2017

Curriculumul a fost elaborat cu suportul Proiectului *EuropeAid/133700/C/SER/MD/12*
"Asistență tehnică pentru domeniul învățământ și formare profesională
în Republica Moldova",
implementat cu suportul financiar al Uniunii Europene

Autori:

Covali Areta, grad didactic I, Colegiul „Alexei Mateevici” Chișinău

Boaghi Elena, grad didactic II, Colegiul „Alexei Mateevici” Chișinău

Aprobat:

La ședința Consiliului Profesoral al Colegiului „Alexei Mateevici” Chișinău

Director

Bercu Victoria

2017

Recenzenți:

Curoș Ludmila, director-adjunct instruire Colegiul „Alexei Mateevici” Chișinău

Bantuș Larisa, șef catedră „Pedagogie, psihologie, arte și sport” Colegiul „Alexei Mateevici” Chișinău

Adresa Curriculumului în Internet:

Portalul național al învățământului profesional tehnic
<http://www.ipt.md/ro/produse-educationale>.

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Motivația, utilitatea modulului pentru dezvoltarea profesională	5
III. Competențele profesionale specifice modulului.....	6
IV. Administrarea modulului	6
V. Unitățile de învățare	7
VI. Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare	12
VII. Studiu individual ghidat de profesor.....	12
VIII. Lucrările practice recomandate	14
IX. Sugestii metodologice	15
X. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	17
XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studii	23
XII. Resursele didactice recomandate elevilor.....	23

I. Preliminarii

La momentul actual în învățământ se pune accent pe formarea specialistului competent, pe formarea și dezvoltarea competenței drept calitate a personalității. Competența specialistului este o condiție obligatorie a eficienței activității profesionale.

Realizarea unui învățământ profesional de calitate în contextul realităților socio-economice actuale impune o nouă abordare a procesului de învățământ, care vizează formarea la elevi a unui sistem de competențe necesare pentru integrarea pe piața muncii și pentru învățarea pe parcursul întregii vieți.

Menirea oricărei instituții de învățământ este să pregătească tinerii pentru viață ; să-și schițeze planuri de viitor, să-și facă proiecte, să conștientizeze și să-și asume responsabilități; să-și pună în armonie relațiile interpersonale pentru a putea cunoaște capacitățile proprii, pentru a-și spori randamentul muncii intelectuale și fizice etc.,

Curriculum-ul modular „*Psihologia vîrstelor I* ” este un act normativ destinat formării profesionale a specialistului în asistență socială, care specifică finalitățile de învățare și descrie condițiile de formare a competențelor profesionale specifice disciplinei.

Curriculum-ul a fost elaborat avându-se în vedere următoarele:

- noua structură a sistemului de învățământ de studii medii de specialitate din R M;
- reperele impuse de Ministerul Educației RM privind aprobarea Planului cadru de învățământ pentru studii medii de specialitate privind lista disciplinelor din cultura de specialitate la colegiul, specialitatea „Asistență socială”;
- nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităților și calificărilor pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar;
- necesitatea de a oferi prin curriculum un răspuns mult mai adecvat cerințelor sociale, exprimat în termeni de achiziții finale ușor evaluabile la încheierea ciclului al colegiului

Modulul „*Psihologia vîrstelor I* ” oferă elevilor cunoștințe, abilități și deprinderi, referitoare la aspectele psihologice ale individului aflat într-o anumită etapă de vîrstă.

Scopul modulului este formarea competențelor de cunoaștere a caracteristicilor, funcțiilor, proceselor psihice a copilului de la naștere pînă la vîrsta preșcolară, cu progresele ce caracterizează fiecare vîrstă. Elevii vor analiza viața psihică a copilului începînd cu primele zile ale vieții, evidențiind aspectele evolutive , crizele, dezvoltarea psihică, etc; avînd posibilitatea implicării practice prin propunerea de sfaturi de depășire a problemelor psihologice, prin formularea regulilor de dezvoltare psihică, prin aplicarea și interpretarea testelor psihologice cu scopul autocunoașterii și cunoașterii copilului în primul an de viață, la vîrsta fragedă și la vîrsta preșcolară. Înainte de studiul aspectelor psihice a copilului aflat la o anumită vîrstă, s-a ținut a stabili tematica introducerii în psihologia vîrstelor: obiectul de studiu al psihologiei vîrstelor ca știință, metodele de cercetare în psihologia vîrstelor, precum și legitățile dezvoltării psihice. Această consecutivitate a tematicii ține de calea istorică a cunoașterii, fapt care, va înlesni ceva mai mult înțelegerea materiei de studiu de către viitorii elevi.

Obiectivul principal al unitatii de curs „*Psihologia vîrstelor I* ” este formarea competențelor de identificare a trăsăturilor psihologice fundamentale care definesc etapele vieții : nou-născut, vîrsta antepreșcolară și vîrsta preșcolară; și de formare a competențelor de creare a mediului (social, familial, educațional) optim pentru dezvoltarea psihică a copilului de la naștere și pînă la debutul școlar.

Unitatea de curs este destinată studiului elevilor din anul II, semestrul IV, *Specialitatea* Asistență socială, *Calificarea* Lucrător social.

Pentru însușirea materiilor propuse în prezentul curriculum este esențial ca elevii inițial să însușească următoarele discipline:

F.01.O.013 Psihologia generală

F.03.O.017 Psihologia personalității

Studierea modulului „*Psihologia vîrstelor I* ” va constitui baza pentru însușirea temeinică a disciplinelor pe care elevii le vor studia în continuare:

S.05.O.028 Psihologia vîrstelor II

S.07.O.031 Psihopedagogia specială

S.07.O.030 Educația incluzivă

II. Motivația, utilitatea modului pentru dezvoltarea profesională

În orice profesie ar lucra, omul societății moderne are nevoie de pregătire de specialitate care, în condițiile actuale se cere a fi cât mai temeinică și mai cuprinzătoare.

Studiul unității de curs „*Psihologia vîrștelor I*” alături de studiul celorlalte științe psihologice și sociale își propune în primul rînd formarea personalității autonome și creative în vederea dezvoltării libere și armonioase a tînărului specialist. Pentru ca un tînăr specialist să răspundă adecvat unor realități în schimbare, el trebuie să dispună nu doar de o solidă pregătire profesională, ci el trebuie să posede și motivația, și disponibilitatea de a reacționa pozitiv la schimbare- ca premiză a dezvoltării personalității.

În al doilea rînd studiind cursul „*Psihologia vîrștelor I*” elevul Colegiului de azi -specialistul de mîine va avea abilitatea de a influența enorm formarea personalității tinerei generații, dar și abilitatea de a soluționa diferite probleme psihologice ce pot apărea la fiecare vîrstă a persoanei. Fiecare persoană este unică în felul său, este o personalitate individuală.

Specialistul în asistență socială trebuie să dețină competențe de formare a personalității în ontogeneza a individului în conformitate cu particularitățile psihologice de vîrstă, legitățile, mecanismele, premisele, condițiile, factorii și forțele motrice ale dezvoltării psihice.

„*Psihologia vîrștelor I*” este disciplina în cadrul căreia elevii vor investiga modificările psihologice care survin în viața individului de la naștere pînă la vîrsta preșcolară. Vor justifica ideea că diferențele psiho-fizice dintre copii și modalitățile lor diverse de activitate impun o organizare diferențiată a activității instructiv-educative care să valorifice, maximal, dezvoltarea potențialului lor. Vor completa ghidul de cercetare psihologică, îndeplinind fișa de analiză psihologică a copilului în urma observațiilor efectuate și a analizei rezultatelor metodelor de cercetare psihologică a proceselor psihice și însușirilor de personalitate.

Absolvenții Colegiului vor îmbrățișa profesia care îi va permite să activeze în cîmpul social, adică specialistul care va organiza activitățile instructiv-educative cu persoane de diferite vîrste, ținînd cont de particularitățile psihoindividuale și de vîrstă. Studiind modulul „*Psihologia vîrștelor I*” asistentul social va planifica, realiza și evalua procesul de dezvoltare educativă a copilului în cadrul instituțional, social și familial; va evalua situația psihologică a copilului și a dificultăților psihologice cu care acesta se confruntă, și va propune soluții și strategii de soluționare; va asista copilul în dezvoltarea de abilități de viață independentă și dezvoltarea personalității acestuia; va sprijini copilul în toate planurile sale (biologic, intelectual, moral, afectiv, comportamental, artistic și social).

Valoarea formativă a modului „*Psihologia vîrștelor I*” constă în :

- cunoașterea specificului etapelor de vîrstă studiate, cu accentuarea aspectelor de evoluție și dezvoltare, dar și de continuitate și disfuncționalitate, de la o vîrstă la alta;
- identificarea unor posibilități de elaborare a unor strategii de intervenție educațională în funcție de specificul psihologic ale etapelor de vîrstă;
- utilizarea metodelor de cunoaștere a particularităților de vîrstă și psihoindividuale ale individului;
- formarea unui sistem de atitudini pozitive și responsabilitate manifestată prin interes și receptivitate crescută față de înțelegerea și explicarea corectă a conduitelor psihice ale individului în contextul activităților sociale și educative;
- cunoașterea profilului bio-psiho-social al individului specific unei anumite vîrste.
- înțelegerea cauzelor, legilor și caracteristicilor dezvoltării umane individuale și transformărilor omului de-a lungul vieții;
- cultivarea unor disponibilități atitudinale-motivaționale-afective privind interesul pentru dezvoltarea psihică a copiilor și pentru desfășurarea vieții umane;
- abordarea prognostică a procesului dezvoltării psihice, formării personalității;
- inocularea convingerii, că regizarea optimă a stadiului intrauterin și a copilăriei este decisivă pentru destinul fiecărui om.

Pentru crearea condițiilor de formare și dezvoltare a abilităților cognitive și acționare se va ține cont de principiile realizării unităților de conținut:

- *Principiul umanizmului*, care reclamă recunoașterea valorii, irepetabilității, integralității omului;

- *Principiul dezvoltării cognitive active*, care reclamă organizarea activității de învățare prin „interacțiunea cu celălalt” pentru crearea câmpului de tensiune intelectuală; Câmpul de încărcare emoțională oferă oportunități de manifestare a individualității, îl înarmează pe cel ce învață cu experiență experimentală;
- *Principiul individualizării* care reclamă proiectarea și organizarea demersului didactic luând în considerație particularitățile specifice ale fiecărei persoane;
- *Principiul dezvoltării calității de Subiect al* fiecărui educabil în procesul educațional.

III.Competențe profesionale specifice modului

CPS.1. Utilizarea noțiunilor specifice psihologiei vîrstelor și dezvoltarea unui vocabular de specialitate.

CPS.2. Identificarea trăsăturilor psihologice fundamentale care definesc etapele timpurii ale vieții umane (vîrsta fragedă și preșcolaritatea).

CPS.3. Aplicarea informațiilor specifice psihologiei vîrstelor în construirea demersurilor instruirii și educației.

CPS.4. Recunoașterea diferențelor individuale în construirea și manifestarea vieții psihice în mediul social, educațional și familial .

CPS.5. Interpretarea comportamentului uman prin analiza proceselor psihice implicate în realizarea lui.

CPS.6. Aplanarea și rezolvarea constructivă a problemelor psiho-sociale, ce pot surveni la vîrstele timpurii.

CPS.7. Abordarea psihologică eficientă a copilului (vîrsta fragedă și preșcolaritatea) în asigurarea serviciilor sociale.

IV.Administrarea modului

Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
	Total	Contact direct		Lucrul indivi dual		
		Prelegeri	Practică/ Seminar			
IV	60	20	10	30	Ex.	2

V. Unitățile de învățare

Unități de competență	Unități de conținut	Abilități
1. Psihologia vârștelor ca știință.		
UC.1. Precizarea aspectelor generale privind domeniul psihologiei vârștelor ca știință.	<p>1.1.Psihologia vârștelor ca știință .Statut, scop, obiect de studiu.</p> <p>1.2.Intercorelația psihologiei vârștelor cu alte științe.</p> <p>1.3.Constituirea psihologiei vârștelor ca știință. Etape, momente istorice și personalități – fondatori în constituirea disciplinei ca știință.</p> <p>1.4.Conceptul de dezvoltare. Domenii ale dezvoltării umane.</p>	<p>A.1.Identificarea aspectelor generale ale dezvoltării psihice.</p> <p>A.2. Distingerea domeniilor dezvoltării umane.</p>
2.Metodele de cercetare în psihologia vârștelor.		
UC.2. Identificarea metodelor de cercetare în psihologia vârștelor.	<p>2.1.Metodele psihologiei vârștelor.Coraportul metodelor folosite în psihologia vârștelor și psihologia generală.</p> <p>2.2.Clasificarea și caracteristica metodologică a metodelor psihologiei vârștelor.</p> <p>2.3.Cultura și etica profesională a asistentului social ca cercetător al particularităților psihice ale omului.</p>	<p>A.3.Aplicarea metodelor și tehnicilor de investigare a particularităților psihice în diferite perioade ontogenetice cu elaborarea profilurilor psihologice a vârștei.</p> <p>A.4.Precizarea caracteristicilor psihologice ale vârștelor.</p> <p>A.5. Aprecierea rolului asistentului social ca cercetător al particularităților psihice ale omului</p>
3. Legitățile generale ale dezvoltării psihice:		
UC.3. Analiza legităților dezvoltării psihice.	<p>3.1.Conceptul de dezvoltare psihică</p> <p>1.Conceptul de dezvoltare psihică.</p> <p>2.Caracteristicile dezvoltării psihice</p> <p>3.2.Factorii dezvoltării psihice.</p> <p>3.3.Legile dezvoltării psihice.</p> <p>3.4. Periodizarea dezvoltării psihice</p> <p>3.5.Crizele de vârstă</p> <p>1.Noțiuni generale despre criză de</p>	<p>A.6.Analiza domeniilor de dezvoltare umană.</p> <p>A.7.Identificarea particularităților dezvoltării psihice.</p> <p>A.8. Aprecierea mecanismului dezvoltării psihice.</p> <p>A.9. Caracteristica indicilor dezvoltării psihice.</p> <p>A.10.Aprecierea legităților dezvoltării psihice.</p> <p>A.11.Analizarea factorilor dezvoltării psihice.</p> <p>A.12.Aprecierea modului în care factorii dezvoltării psihice influențează creșterea, maturizarea</p>

	<p>vîrstă.</p> <p>2.Caracteristica perioadelor de criză în dezvoltarea ontogenetică a omului.</p> <p>3.Valențe pozitive și consecințe negative ale crizelor</p> <p>3. 6.Activitatea și dezvoltarea</p> <p>1.Conceptul de activitate dominantă.</p> <p>2.Rolul activității în dezvoltarea și formarea proceselor psihice și calităților personalității.</p> <p>3. Perioadele sensitive ale dezvoltării.</p> <p>4.Particularitățile de vîrstă și individuale ale dezvoltării psihice în condițiile instruirii și educației.</p>	<p>sau regresul particularităților psihice.</p> <p>A.13.Determinarea influenței eredității , mediului și educației în manifestările dezvoltării psihice a copilului.</p> <p>A.14.Identificarea caracterului neuniform al dezvoltării psihice.</p> <p>A.15.Respectarea legilor dezvoltării psihice în desfășurarea activităților de dezvoltare psihică.</p> <p>A.16.Elucidarea mecanismului schimbării perioadelor de vîrstă în dezvoltarea psihică a omului.</p> <p>A.17.Utilizarea corectă a conceptului <i>criză de vîrstă</i>.</p> <p>A.18.Aprecierea specificului dezvoltării psihice fiecărei perioade de vîrstă în ontogeneză.</p> <p>A.19.Determinarea aspectelor pozitive și negative ale crizelor de vîrstă în evoluția proceselor psihice și a personalității.</p> <p>A.20.Propunerea de recomandări părinților, pedagogilor pentru a depăși cît mai eficient perioadele de criză.</p> <p>A.21.Determinarea perioadelor sensitive în dezvoltarea psihică.</p> <p>A.22.Identificarea cauzelor redardului psihologic.</p> <p>A.23.Planificarea și desfășurarea activităților în corespundere cu particularitățile de vîrstă și individuale.</p> <p>A.24.Evidențierea coraportului activitate dominantă-dezvoltare.</p>
4. Dezvoltarea prenatală a copilului		
U.C.4. Determinarea specificului dezvoltării prenatale a copilului.	<p>4.1.Dezvoltarea timpurie a copilului- perioada prenatală. Probleme generale ale dezvoltării intrauterine.</p> <p>4.2.Stadiile dezvoltării prenatale.</p> <p>4.3.Influența dezvoltării prenatale asupra copilului.</p> <p>4.4.Trecerea de la dezvoltarea biologică la dezvoltarea psihologică.</p>	<p>A.25.Estimarea evoluției dezvoltării fătului în etapa prenatală pentru dezvoltarea psihicului în copilărie.</p> <p>A.26.Identificarea factorilor care pot perturba evoluția normală a copilului în perioada prenatală.</p> <p>A.27.Elaborarea recomandărilor față de comportamentul, starea fizică și starea psihică a viitoareii mame.</p>

5.Dezvoltarea psihică copilului în primul an de viață.		
U.C.5. Stabilirea de caracteristici specifice dezvoltării psihice a copilului în primul an de viață.	<p>5.1.Caracteristica psihologică a nou-născutului. Grupele de reflexe necondiționate și importanța lor în viața copilului. Trebuințele-forța motrică a dezvoltării psihice a nou-născutului.</p> <p>5.2.Caracteristica primei luni de viață: apariția reflexelor necondiționate (concentrare vizuală, concentrare auditivă, reflexul de orientare). Noțiunea de „foame senzorială” „Complexul de înviorare” –hotarul între nou-născut și pruncie.</p> <p>5.3.Dezvoltarea cognitivă.</p> <p>5.4.Tipul de activitate dominantă.</p> <p>5.5.Criza vârstei de un an.</p>	<p>A.28.Aprecierea specificului reflexelor nou-născutului.</p> <p>A.29.Analizarea dezvoltării psihomotorie a copilului în primul an de viață.</p> <p>A.30.Aprecierea abilităților sociale și emoționale însușite de bebeluși în primul an de viață.</p> <p>A.31.Stabilirea interacțiunilor dintre conduitele nou-născutului.</p> <p>A.32.Aprecierea influenței mamei/adultului în realizarea primelor comportamente afective și dezvoltarea pruncului.</p> <p>A.33.Propunerea și desfășurarea activităților de stimulare a sensibilității nou-născutului.</p> <p>A.34.Formularea de sfaturi părinților pentru dezvoltarea adecvată a copilului .</p> <p>A.35. Propunerea de recomandări de depășire eficientă a crizei de un an.</p>
6.Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar(1-3 ani).		
U.C.6. Ilustrarea particularităților dezvoltării psihice a copilului antepreșcolar.	<p>6.1.Aspecte generale ale dezvoltării în copilăria antepreșcolară.</p> <p>6.2.Specificul activității antepreșcolare.</p> <p>6.3.Dezvoltarea comunicării și limbajului.</p> <p>6.4.Dezvoltarea proceselor cognitive: senzațiile, percepția, reprezentările, memoria,gîndirea, imaginația.</p> <p>6.5.Dezvoltarea afectivității.Calendarul expresivității emoționale; problematica atașamentului.</p> <p>6.6.Particularitățile personalității copilului antepreșcolar. Debutul conștiinței de sine și personalității infantile.</p> <p>6.7.Criza independenței la copii de vîrstă antepreșcolară.</p>	<p>A.36.Analiza principalelor achiziții la vîrsta antepreșcolară.</p> <p>A.37.Stabilirea relației dintre conduita motorie și cea reprezentativă a antepreșcolarului.</p> <p>A.38. Aprecierea particularităților dezvoltării proceselor cognitive, afective a copilului antepreșcolar.</p> <p>A.39.Analiza specificului comunicării cu adulții și comunicarea cu semenii a copiilor de vîrstă antepreșcolară.</p> <p>A.40.Formularea de recomandări pentru crearea unui spațiu educațional, care ar satisface cerințele de dezvoltare psihică a copiilor de vîrstă antepreșcolară.</p> <p>A.41.Identificarea efectelor crizei de independență în viața copilului antepreșcolar.</p> <p>A.42.Constatarea primelor începuturi de independență ale antepreșcolarului.</p> <p>A.43.Stabilirea primelor semne ale debutului personalității antepreșcolarului</p>

7. Dezvoltarea psihică a copilului preșcolar (3-6/7 ani).

<p>U.C.7. Analiza caracteristicilor de dezvoltare psihică a copilului de vîrstă preșcolară</p>	<p>7.1. Caracteristici generale ale vîrstei preșcolare. Subetape ale vîrstei.</p> <p>7.2. Dezvoltarea psihică a preșcolarului.</p> <p>7.3. Activitățile preșcolarului: jocul-activitate primordială, munca, învățarea.</p> <p>7.4. Formarea personalității: -sfera motivațională -sfera emoțional-volitivă -conștiința de sine Formarea „EU”-lui social.</p> <p>7.5. Criza psihologică la vîrsta de 7 ani. Complexul lui Oedip.</p>	<p>A.44. Identificarea direcțiilor principale ale dezvoltării copiilor de la 3-6/7 ani</p> <p>A.45. Aprecierea dezvoltării psihice a copilului prin activitatea de joc.</p> <p>A.46. Estimarea specificului și particularitățile dezvoltării proceselor cognitive, afective și volitive ale preșcolarului</p> <p>A.47. Distingerea celor mai importante achiziții la nivelul personalității preșcolarului.</p> <p>A.48. Specificarea factorilor de bază care determină dezvoltarea conștiinței de sine.</p> <p>A.49. Elaborarea modalităților de dezvoltare și formare a proceselor și însușirilor psihice la copii preșcolari.</p> <p>A.50. Formularea propunerilor părinților pentru asigurarea dezvoltării psihice normale a copilului în cadrul familiei .</p> <p>A.51. Organizarea activităților de joc și instruire în corespundere cu particularitățile de vîrstă și individuale ale preșcolarului.</p>
---	---	--

VI.Repartizarea orientativă a orelor pe unități de învățare

nr. ord	Unitate de învățare	Total ore	Ore contact direct		Studiul individual
			Prelegeri	Practică Seminar	
1	Psihologia vîrstelor ca știință.	4	1	1	2
2	Metodele de cercetare în psihologia vîrstelor.	4	1	1	2
	Legitățile generale ale dezvoltării psihice:	16	7	1	8
4	Dezvoltarea prenatală a copilului	4	1	2	2
5	Dezvoltarea psihică a copilului în primul an de viață.	8	2	1	4
6	Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar (1-3 ani).	12	4	2	6
7	Dezvoltarea psihică a copilului preșcolar(3-6/7 ani).	12	4	2	6
	Total ore	60	20	10	30

VII.Studiul individual ghidat de profesor

<i>Materii pentru studiul individual</i>	<i>Produse de elaborat</i>	<i>Modalități de evaluare</i>	<i>Termeni de realizare</i>
1.Psihologia vîrstelor ca știință.			
<ul style="list-style-type: none"> -Listă a savanților care a contribuit la dezvoltarea psihologiei vîrstelor ca știință. -Contribuția în procesul de constituire și dezvoltare a psihologiei vîrstelor. -Intercorelarea psihologiei vîrstelor cu alte ramuri ale științei psihologice. -”Ființa umană mai presus decît orice”. -Specificul termenului ”dezvoltare” din mai multe aspecte 	Proiect individual	Susținerea proiectului	Săptămîna 1
	Prezentare grafică	Argumentarea orală	
	Referat	Prezentarea referatului	
	Proiect de grup	Susținerea proiectului	

2. Metodele de cercetare în psihologia vîrstelor			
<p>-Rezultate ale unor metode de cercetare efectuate de psihologi, la diferite vîrste.</p> <p>-Autocunoaștere. Efectuați un test psihologic la psihologul școlar, analizați rezultatele.</p> <p>-Observarea la doi colegi comportamentul afectiv în aprecierea rezultatului învățării de către profesor, înregistrarea și analiza . conform cerințelor de desfășurare a observației ca metodă de cercetare psihologică.</p> <p>-Efectuarea cu doi copii de vîrstă preșcolară, ”Desenul familiei” Interpretare. Recomandări.</p>	<p>Rezultatele cercetărilor</p> <p>Autoanaliza psihologică</p> <p>Tabel de analiză/de sinteză</p> <p>Lucrare individuală</p>	<p>Argumentarea scrisă</p> <p>Evaluarea rezultatelor testului</p> <p>Susținerea , argumentarea rezultatelor</p> <p>Interpretarea rezultatelor</p>	Săptămîna 2
3. Legitățile generale ale dezvoltării psihice			
<p>-Recomandări de dezvoltare psihică.</p> <p>-Influența factorilor ereditar, de mediu și educațional în dezvoltarea psihică.</p> <p>-Prezentarea mai multe periodizări de vîrstă, după mai mulți autori.</p> <p>-Recomandări pentru depășirea crizelor de vîrstă.</p> <p>-Efectele activității asupra dezvoltării psihice.</p> <p>-Legile dezvoltării psihice.</p>	<p>Ghid practic</p> <p>Referat</p> <p>Proiect</p> <p>Lucrare individuală</p> <p>Diagrama Cauză-efect</p> <p>Prezentare grafică.</p>	<p>Argumentarea orală</p> <p>Susținerea referatului</p> <p>Prezentare orală</p> <p>Przentare scrisă</p> <p>Comunicare</p> <p>Prezentare orală</p>	Săptămîna 3-6
4. Dezvoltarea prenatală a copilului			
<p>-Prezentarea de Ilustrații , ce ar elucida etapele dezvoltării copilului în perioada intrauterină.</p> <p>-Cerințele față de comportamentul, starea fizică și psihică a viitoarei mame.</p> <p>-Ghid de dezvoltare lunară a fătului.</p>	<p>Linia timpului</p> <p>Referat</p> <p>Ghid de dezvoltare embrionară</p>	<p>Prezentarea scrisă</p> <p>Susținerea referatului</p> <p>Interpretarea ghidului</p>	Săptămîna 7
5. Dezvoltarea psihică a copilului în primul an de viață.			
<p>-Semnificația omului adult apropiat (mama) în viața și dezvoltarea pruncului.</p> <p>-Principalele achiziții pe parcursul primului an de viață.</p> <p>-Analiza comparativ dezvoltarea copilului în I lună, V lună și XI lună de viață.</p> <p>-Recomandări părinților pentru dezvoltarea eficientă a copilului în primul an de viață</p>	<p>Eseu</p> <p>Tabel de sinteză</p> <p>Diagrama Wenn</p> <p>Ghid practic</p>	<p>Comunicare</p> <p>Prezentare tabelului</p> <p>Prezentare de diagrame</p> <p>Argumentarea ideilor</p>	Săptămîna 8,9

6.Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar (1-3 ani).			
-Prezentarea conținutului tematic rezumat într-un poster de la tema :Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar . -Recomandări pentru crearea unui spațiu educațional, care ar satisface cerințele de dezvoltare psihică a copiilor de vîrstă timpurie. -Rolul jucăriilor în dezvoltarea psihică a copilului	Poster	Analiza posterului	Săptămîna 10-12
	Ghid practic	Argumentarea recomandărilor	
	Referat	Prezentarea referatului	
7.Dezvoltarea psihică a copilului preșcolar(3-6/7 ani).			
-Rolul jocului în dezvoltarea psihică a preșcolarului. -Principalele achiziții la vîrstă preșcolară. -Sfaturi părinților, educatorului pentru dezvoltarea armonioasă a copilului preșcolar	Referat	Prezentarea referatului	Săptămîna 13-15
	Tabel de sinteză	Corectitudinea prezentării	
	Listă de sfaturi	Argumentarea ideilor	

VIII. Lucrările practice recomandate.

1. Ecologia dezvoltării psihice.
2. Efectele televiziunii și internetului asupra sănătății mintale a copilului.
3. Pregătirea psihologică a copilului de școală.
4. Factorii dezvoltării psihice.
5. Condiții pentru o dezvoltare psihică a eficientă a copilului.
- 6.Dezvoltarea intrauterină a fătului.
- 7."Clubul supermamicilor" Cele mai importante griji ale unei mămici cu copii pînă la vîrstă școlară..
- 8."Clubul supertaticilor" Cele mai importante griji ale unui tătîc în cele nouă luni de sarcină. Regimul alimentar al viitorului tată.
9. Ghid complet pentru dezvoltarea psihică a copilului de la naștere pînă la vîrsta de 6/7 ani. Proiect.:

<i>Domeniul de dezvoltar</i>	<i>Primul an de viață</i>	<i>Vîrsta fragedă</i>	<i>Vîrsta preșcolară</i>
Dezvoltarea sensorio-perceptivă			
Dezvoltarea memoriei			
Dezvoltarea atenției			
Dezvoltarea gîndirii			
Dezvoltarea limbajului			
Specificul comunicării			
Dezvoltarea personalității			
Activitatea dominantă			
Dezvoltarea afectivă			
ș.a			

IX. Sugestii metodologice

Unitatea de curs „*Psihologia vîrștelor I*” este axată pe necesitățile celui ce învață, ceea ce permite ca instruirea să fie accesibilă și eficientă pentru toți elevii. Instruirea este proiectată în așa mod, încît în etapele corespunzătoare învățarea va fi apreciată, și elevilor li se va oferi feedback obiectiv și constructiv.

Unitatea de curs are la bază principiile: utilitatea socială a procesului didactic, corelația interdisciplinară, valorificarea informațiilor din activitatea elevilor.

Caracteristicile fundamentale ale strategiei didactice utilizate în realizarea conținutului sînt: *aplicabilitatea* în activitatea practică a achizițiilor, *accesibilitatea* – adaptarea la necesitățile de formare a elevului sub aspectul nivelului (stilul individual de învățare, potențial, nivel cultural atins, interese și atitudini); *adaptarea* la specificul formării profesionale (pregătirea profesională, experiența anterioară, organizarea procesului didactic la specialitate)

Instruirea se va baza pe o selecție critică a materialelor și resurselor. Materialele de instruire sînt structurate și organizate în formatul adecvat creșterii capacității de învățare a elevilor. Se va utiliza în procesul predării strategii care să sprijine înțelegerea și reținerea noilor informații. Se va recurge, ori de cîte ori este necesar, la cunoașterea sensorială și la gîndirea critică, solicitând argumentarea. Se va combina diverse strategii didactice pentru a cuprinde elementele din cît mai multe stiluri de învățare, luîndu-se în considerație teoria inteligențelor multiple. Prin strategia aplicată se va asigura un echilibru dintre aspectul teoretic și practic al formării competențelor.

Specificul formării competențelor în procesul de instruire este oferirea feedback-ului permanent între elevi și profesor, precum și completarea sistematică a portofoliului la disciplină.

În realizarea finalităților modului „*Psihologia vîrștelor I*” vor fi utilizate preponderent metodele didactice: conversația euristică, problematizarea, joc de rol, discuția ghidată, studiul de caz, prezentările PPT, filmulețe documentare și analiza situațiilor concrete.

Predarea unității de curs va fi axată pe necesitățile celui care învață, luînd în considerație inteligența dominantă și specificul, stilul de învățare a discipolilor.

Conținuturile recomandate în prezentul curriculum alcătuiesc axa epistemologică a disciplinei predate, esența științei pe care urmează să o cunoască, să o asimileze elevul, de aceea acestea se conformează logicii și coerenței științifice prezentate într-o paradigmă pedagogică acțională.

Conform criteriului **nivelul învățării** se va insista asupra învățării conștiente care rămîne a fi piatra de temelie în învățarea „de-a lungul și de-a latul vieții”. Interactivitatea, ca factor de calitate al învățării completează în mod fundamental și principial, strategiile de învățare specializată, de calificare profesională, pornind de la însușirea limbajului specific și culminînd cu modul de a gîndi și de a acționa într-un domeniu, pentru demonstrarea performanțelor profesionale, iar învățarea socială va oferi șanse pentru o bună adaptare și inserție comunitară.

Strategia metodologică propusă pentru desfășurarea procesului educațional este reflectată în tabelul de mai jos:

Crt.	Unitatea de conținut	Metode didactice recomandate
1	Psihologia vîrștelor ca știință.	Metoda Schimbă perechea Discuția dirijată Hărțile conceptuale Metoda R.A.I. Tehnica 3-2-1
2	Metodele de cercetare în psihologia vîrștelor	Interviul în trei trepte Creioanele la mijloc Brainstorming-ul Tehnica 6/3/5 (brainwriting-ul) Cubul Metoda Frisco Metoda SINELG

3	Legitățile generale ale dezvoltării psihice	Știu/Vreau să știu/Am învățat Tehnica ciorchinelui Ghidul de anticipație Diagrama wen Studiul de caz Harta conceptuală Proiectul în grup
4	Dezvoltarea prenatală a copilului	Autochestionarea Învățarea individuală Comparatie si contrast
5	Dezvoltarea psihică a copilului în primul an de viață.	Jigsaw Controversa academica ''Bulgare de zapada'' Referatul Postere
6	Dezvoltarea psihică a copilului antepreșcolar	Diagrama wen Studiul de caz Harta conceptuală Știu/Vreau să știu/Am învățat Tehnica ciorchinelui Ghidul de anticipație
7	Dezvoltarea psihică a copilului preșcolar(3-6/7 ani).	Metoda asocierii libere a ideilor (Sinectica) Metoda piramidei Explozia stelară Metoda pălăriilor gânditoare

X.Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

Evaluarea este o componentă organică a procesului de învățare care trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Orice instrument pentru evaluare se va elabora în baza obiectivelor generale formulate în termeni de competențe. Consecvența și fidelitatea evaluării se va asigura inclusiv prin continuitatea dintre evaluarea inițială, curentă/formativă și cea sumativă. Alternarea celor trei forme de evaluare- orală, scrisă și practică va răspunde necesităților de dezvoltare a inteligențelor multiple.

Demersul evaluativ va fi conceput așa încât să apreciem:

- **Ce știe studentul**, adică dacă poate să definească o noțiune, să identifice niște trăsături, să enumere tipuri, să descrie un fenomen etc.
- **Ce poate să facă studentul, cum aplică cele știute**, adică dacă este capabil să caracterizeze, să analizeze, să sintetizeze, să compare etc.
- **Cum poate să integreze cunoștințele și capacitățile în contexte inedite**, cum poate argumenta, generaliza, trage concluzii proprii, evalua cât de pertinente sînt extrapolările, transferurile, paralelele făcute etc.

În actul de evaluare elevul va fi implicat cu scopul de a facilita procesul de autocunoaștere, autoedificare și autorealizare. La conceperea demersurilor evaluative vom pune în prim plan sarcinile

care oferă elevului posibilități multiple de afirmare , de luare a deciziilor, de promovare și producere a valorilor proprii, de respectarea opiniilor și punctelor de vedere a celuilalt.

De asemenea, ca metodă alternativă de evaluare va fi utilizată constituirea portofoliului, pe care elevii îl vor completa cu materialele necesare, în scopul consolidării cunoștințelor lor pe parcursul studierii cursului.

Un rol important în procesul de evaluare îi va reveni studiului individual al elevilor, care se va desfășura conform unui grafic stabilit și unei tematici prestabilite prin prezentul curriculum.

Nota finală a elevilor se va calcula utilizând o formulă ponderată de calcul, astfel 60% va reprezenta media notelor curente obținute pe parcursul semestrului, iar 40% va constitui nota obținută la examen. Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor cognitive sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Produse pentru măsurarea competenței	Criterii de evaluare a produselor
1.	Harta noțională	<ul style="list-style-type: none"> • Punerea în evidență a subiectului general. • Elaborarea corectă a tabelii (schemei), de la noțiunile de bază spre cele specifice domeniului. • Organizarea corectă a informației despre subiectul solicitat • Corectitudinea logică a formulărilor • Corectitudinea lingvistică a formulărilor • Originalitatea expunerii noțiunilor subiectului propus
2.	Argumentare scrisă	<ul style="list-style-type: none"> • Corespunderea formulărilor temei. • Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere cu tezele puse în discuție. • Apelarea la propria experiență în argumentarea tezelor puse în discuție. • Utilizarea unui limbaj adecvat și bogat, respectarea normelor literare
3.	Argumentare orală	<ul style="list-style-type: none"> • Corespunderea formulărilor temei. • Selectarea și structurarea logică a argumentelor în corespundere • Apelarea la propria experiență în argumentarea tezelor puse în discuție. • Utilizarea unui limbaj adecvat și bogat, respectarea normelor literare. • Utilizarea corectă și adecvată a mijloacelor orale de exprimare (intonația, gesturile, vocabularul etc.).
4.	Proiect elaborat	<ul style="list-style-type: none"> • Validitatea proiectului -gradul în care acesta acoperă unitar și coerent, logic și argumentat tema propusă, felul în care au fost evidențiate • Completitudinea proiectului - conexiunile și perspectivele interdisciplinare ale temei, competențele și abilitățile de ordin teoretic și practic și maniera în care acestea servesc conținutului științific • Elaborarea și structura proiectului- acuratețea, rigoarea și coerența demersului științific, logica și argumentarea ideilor, corectitudinea concluziilor. • Calitatea materialului folosit în realizarea proiectului, bogăția și varietatea surselor de informare, relevanța și actualitatea acestora, semnificația datelor colectate ș.a. • Creativitatea -gradul de noutate pe care-l aduce proiectul în abordarea temei sau în soluționarea problemei.

5.	Referat	<ul style="list-style-type: none"> • Corespunderea referatului temei. • Profunzimea și completitudinea dezvoltării temei. • Adecvarea la conținutul surselor primare. • Coerența și logica expunerii. • Utilizarea dovezilor din sursele consultate. • Gradul de originalitate și de noutate. • Nivelul de erudiție. • Modul de structurare a lucrării. • Justificarea ipotezei legate de tema referatului. • Analiza în detaliu a fiecărei surse de documentare.
6.	Studiu de caz	<ul style="list-style-type: none"> • Corectitudinea interpretării studiului de caz propus. • Calitatea soluțiilor, ipotezelor propuse, argumentarea acestora; • Corespunderea soluțiilor, ipotezelor propuse pentru rezolvarea adecvată a cazului analizat. • Corectitudinea lingvistică a formulărilor • Rezolvarea corectă a problemei, asociate studiului analizat de caz. • Referința la programe. • Completitudinea informației și coerența între subiect și documentele studiate; • Noutatea și valoarea științifică a informației. • Exactitudinea rezultatelor și rigoarea probelor. • Capacitatea de analiză și de sinteză a documentelor, adaptarea conținutului. • Originalitatea studiului, a formulării și a realizării. • Personalizarea (să nu fie lucruri copiate). • Aprecierea critică, judecată personală a elevului.
7.	Eseu structurat	<ul style="list-style-type: none"> • Completitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei de la care pornește acesta. • Corectitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei de la care pornește acesta. • Claritatea (mesajul bine conturat în jurul unei idei pentru care exista dovezi verificabile, fără formulări ambigue). • Argumentarea (ideile, teoriile sunt susținute de argumente din bibliografie). • Coerență logică (ideile au legătură unele cu altele, decurg unele din altele, nu se acceptă a se începe cu o idee pe care o dezvoltă elevul și să finalizeze argumentarea cu idei care nu au fost prezentate în eseu • Interacțiunea cu materialul bibliografic (sursele bibliografice sunt citate corespunzător, argumentele aduse sunt susținute prin prezentarea diferitelor cercetări. • Originalitatea, creativitatea, inovațiile (modul deosebit prin care este abordată tema, prezentarea opiniilor personale bazate pe analiza surselor bibliografice). • Aspectul general al eseului (respectarea normelor stilistice și gramaticale, aranjarea în pagină). • Centrarea bibliografiei eseului pe nu mai puțin de 3-4 titluri reprezentative din literatura de specialitate.
8.	Eseu nestructurat	<ul style="list-style-type: none"> • Completitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei. • Corectitudinea interpretării informațiilor prin prisma problemei de la care pornește acesta. • Claritatea (mesajul bine conturat în jurul unei idei pentru

		<p>care exista dovezi verificabile, fără formulări ambigue).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Argumentarea (ideile, teoriile sunt susținute de argumente din bibliografie). • Coerență logică (ideile au legătură unele cu altele, decurg unele din altele, nu se acceptă a se începe cu o idee pe care o dezvoltă elevul și să finalizeze argumentarea cu idei care nu au fost prezentate în eseu). • Originalitatea, creativitatea, inovațiile (modul deosebit prin care este abordată tema, prezentarea opiniilor personale bazate pe analiza surselor bibliografice). • Aspectul general al eseului (respectarea normelor stilistice și gramaticale, aranjarea în pagină).
9.	Desen pe calculator. PPT.	<ul style="list-style-type: none"> • Redarea esenței subiectului în cauză. • Relevanța elementelor grafice utilizate. • Gradul de transmitere a mesajului. • Corespunderea concepției, stilului, așezării în pagină și a designului grafic mesajului de transmis. • Creativitatea și originalitatea. • Calitatea tehnică. • Originalitatea și capacitatea de a ilustra, prin forme și culori, prin poziționarea compoziției în transmiterea mesajului preconizat. • Impactul vizual și comunicativ.
10.	Investigația	<ul style="list-style-type: none"> • Definirea și înțelegerea problemei investigate. • Folosirea diverselor procedee pentru obținerea datelor necesare. • Colectarea și organizarea datelor obținute. • Formularea și verificarea ipotezei cu privire la problema luată în studiu. • Alegerea și descrierea metodelor folosite pentru investigație. • Prezentarea metodelor de cercetare/laborator în ordinea în care au fost utilizate. • Comentariul comparativ al surselor de documentare. • Descrierea observațiilor. • Interpretarea personală a rezultatelor cercetării; • Realizarea de desene, grafice, diagrame, tabele. • Selectarea și oportunitatea surselor bibliografice. • Rezumarea celor constatate într-o concluzie exprimată succint și raportată la ipoteza inițială. • Modul de prezentare.

Produsele recomandate pentru evaluarea nivelului de dezvoltare a competențelor funcțional-acționare sunt prezentate în tabelul de mai jos:

	Produse pentru măsurarea competențelor funcțional-acționare	Criterii de evaluare a produselor
1.	Diagrama „Cauză-efect”	Determinarea efectelor psihologice care sunt provocate de cauze concrete . Coresponderea conținutului cu scopul și obiectivele propuse. Organizarea ideilor și materialelor într-o ordine logică. Formularea concluziilor elocvente pe baza studiului literaturii suplimentare. Respectarea termenilor de elaborare.
2.	Diagrama Wenn	Determinarea asemănărilor aspectelor studiate. Determinarea deosebirilor aspectelor studiate. Folosirea bibliografiei suplimentare pentru evidențierea asemănărilor și deosebirilor aspectelor comparate. Formularea coerentă, logică a ideilor. Coresponderea rezultatului cu scopul propus. Aranjarea în pagină a diagramei. Respectarea termenilor de elaborare.
3.	Linia Timpului	Coresponderea conținutului cu scopul și obiectivele propuse. Relevanța ideilor. Formularea concluziilor elocvente pe baza studiului literaturii suplimentare. Corectitudinea formulării ideilor. Organizarea ideilor și materialelor într-o ordine logică. Elaborarea și redactarea părții scrise au fost făcute într-un mod consistent și concomitent, conform planificării. Precizarea elementelor de evoluție a fenomenului psihologic studiat. Respectarea termenilor de elaborare.
4.	Tabel de observare/de sinteză	Elaborarea elocventă a argumentelor problemei . Coresponderea argumentelor scopului și obiectivelor propuse. Observarea sistematică a fenomenului psihologic supus cercetării. Prezența relației între argumente. Formularea laconică a argumentelor. Valabilitatea și corectitudinea argumentelor. Analiza diverselor aspecte psihologice în formularea argumentelor. Argumentele să nu se repete, să nu se suprapună sau să se reformuleze.

5.	<p>*****</p> <p>Lista de sfaturi/recomandări/strategii</p> <p>*****</p>	<p>*****</p> <p>Corespunderea conținutului cu scopul/obiectivele propuse. Prezentarea opiniilor personale justificate. Sfaturile/recomandările propuse sunt aplicabile. Formularea laconică a ideilor. Analiza diverselor surse bibliografice pentru formularea ideilor. Respectarea termenilor de elaborare.</p> <p>*****</p>
6.	<p>*****</p> <p>Ghid practic</p> <p>*****</p>	<p>*****Cor</p> <p>esponderea conținutului cu titlul ghidului. Relevanța ideilor. Prezentarea opiniilor personale. Formularea concluziilor elocvente pe baza studiului literaturii suplimentare. Corectitudinea formulării ideilor. Organizarea ideilor și materialelor într-o ordine logică Prezentarea exemplelor personale sau din literatură, care relevă tema cercetată. Prezența imaginilor, pozelor, desenelor, schemelor , care ilustrează ideea propusă. Formularea concluziei proprii (5-6 idei) referitor la tema abordată. Ghidul reprezintă, în sine, o soluție practică, cu elemente de originalitate în găsirea soluțiilor. Ideile propuse sunt aplicabile. Utilizarea anumitor resurse bibliografice este bine justificată și argumentată în contextul ghidului. Elaborarea și redactarea părții scrise a ghidului au fost făcute într-un mod consistent și concomitent, conform planificării. Precizarea elementelor de conținut. Respectarea termenilor de elaborare.</p> <p>*****</p>
7.	<p>*****</p> <p>Autoanaliza psihologică</p> <p>*****</p>	<p>*****</p> <p>Formularea judecăților de valoare proprii adecvat, corect, relevant. Autoobservare sistematică a fenomenului psihic analizat. Înregistrarea sistematică a observațiilor efectuate. Formularea concluziilor pertinente. Raportarea fenomenului psihologic studiat la personalitatea proprie. Reflecții personale elocvente, profunde. Formularea ideilor într-o manieră consecventă , logică și coerentă.</p> <p>*****</p>
8.	<p>*****</p> <p>Poster</p> <p>*****</p>	<p>*****</p> <p>Formularea titlului scurt și sugestiv. Introducere asupra domeniului de interes. Prezentare sintetică a abordării experimentale / teoretice. Prezentarea rezultatelor celor mai semnificative. Prezentarea orală a posterului printr-o prelegere de 5 min.</p> <p>*****</p>

		<p>Concepție grafică atractivă; elemente grafice adecvate.</p> <p>Conținutul corespunde temei.</p> <p>Concluziile personale formulate.</p> <p>Text puțin, cea mai mare parte a spațiului posterului fiind destinat materialului ilustrativ.</p> <p>Calitatea imaginilor, pozelor, desenelor, figurilor, tabelor.</p> <p>Originalitatea, creativitatea, inovațiile (modul deosebit prin care este abordată tema, prezentarea opiniilor personale bazate pe analiza surselor bibliografice).</p>
9.	<p>*****</p> <p>Graficul T</p>	<p>*****</p> <p>Elaborarea elocventă a argumentelor afirmative/negative a problemei binare.</p> <p>Prezența relației între argumente și contraargumente pereche.</p> <p>Formularea laconică a argumentelor.</p> <p>Valabilitatea și corectitudinea argumentelor.</p> <p>Analiza diverselor surse bibliografice în selectarea argumentelor.</p> <p>Argumentele să nu se repete, să nu se suprapună sau să se reformuleze.</p> <p>Respectarea termenilor de elaborare.</p>

XI. Resursele necesare pentru desfășurarea procesului de studiu

Manuale, Ghiduri metodice, Suport de curs, Laptop, Notebook, Proiector multimedia, Mape Colaje, Caiete, Broșuri informative, Tablă, Panou, Postere.

XII. Resursele didactice recomandate elevilor.

Nr.crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	Racu, IG, Racu, Iuu., <i>Psihologia dezvoltării</i> . Chișinău, Editura Lumina, 1994.	Bibliotecă	1
2.	Racu, I., Perjan, C., <i>Psihologia dezvoltării și psihologia pedagogică</i> . Chișinău, 2007	Bibliotecă	60
3.	Ursula, Ș., <i>Psihologia vîrstelor, Ciclurile vieții</i> , București, Ed.Didactică și Pedagogică, 1995.	Bibliotecă	1
4.	Vlas, V., <i>Psihologia vîrstelor și pedagogică</i> , Chișinău, 1992.	Bibliotecă	2
5.	Zlate, M., Verza, E., <i>Psihologia copilului</i> , București, 1997.	Bibliotecă	1
6.	Albu Emilia, <i>Psihologia vîrstelor</i> , 2007 www.upm.ro/facultati_departamente	Internet	
7.	Schipor Maria-Doina, <i>Psihologia vîrstelor</i> - Note de curs, 2012 https://ro.scribd.com/doc/96690470/Curs-Psihologia-Varstelor-2012	Inernet	